Redacțiunea, Administrațiunea
Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare Nr. 22.
Scrisori nefrancate nu se primescu. Manuscripte nu se retrimitu!
Birourile de anunciuri:
Brașovu, piața mare Nr. 22.
Inserate mai primescu în Viena: Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Otto Maas), Heinrich Schalek, A. Oppelik, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.
Prețulu inserțiuniloru: o seria garmondu pe o colonă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă și învoielă.
Reclame pe pagina III-a o seria 10 cr. v. a. seu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI.

ANULŬ LI.

„Gazeta" iese în fie-care di.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unu anu 12 fl., pe șese luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
Pentru România și străinătate:
Pe unu anu 40 franci, pe șese luni 20 franci, pe trei luni 10 franci.
Se prenumeră la tote oficiele postale din întru și din afară și la dd. colectori.
Abonamentulu pentru Brașovu
la administrațiune, piața mare Nr. 22, etagiulu I.: pe unu anu 10 fl., pe șese luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusulu în casă: Pe unu anu 12 fl., pe șese luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unu esemplaru 5 cr. v. a. seu 15 bani.
Atâtu abonamentele câtu și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 28. Brașovŭ, Luni, Marți, 9 (21) Februarie 1888.

Brașovŭ, 8 Februarie 1888.

In partea de dincolo a monarchiei *mișcarea în sînulŭ diferiteloră partide și naționalități* devine pe di ce merge mai mare. Obiectulŭ principalŭ alŭ agitațiunei este deocamdată proiectulŭ de lege presentatŭ parlamentului centralŭ din Viena de către prințulŭ *Liechtenstein*, prin care, precum scimŭ, se cere ca legile scolare sĕ fiă reformate pe temeiulŭ recunóscerii caracterului lorŭ confesional și alŭ principiului autonomiei țĕriloră.

Germanii din Austria au pusŭ în lucrare o agitațiune pe scară întinsă în contra proiectului lui Liechtenstein. Se țînŭ pretutindeni meetingurĭ, carĭ protesteză în contra lui. Sâmbăta trecută o mare întrunire a cetățeniloră germanĭ din Viena a luatŭ o resoluțiune, în care se dice, că proiectulŭ scolarŭ alŭ lui Liechtenstein urmăresce tendințe dușmănóse culturei poporului, precum și dorințe fanatice de predominare, că plănuita participare a bisericei la supraveghiarea scóleloru nu se póte uni cu suveranitatea și puterea statului, că prin intențiunata descentralisare, lăsându-se adecă afacerile scolare și legislațiunea scolară în competența dieteloru provinciale, se amenință unitatea imperiului, a oștirei, a justiției și a administrațiunei sale și se periclitéză posițiunea îndreptățită a naționalității germane și că din aceste considerante adunarea cetățeniloră din Viena condamnă proiectulŭ de lege alŭ lui Liechtenstein în tóte privințele ca unŭ atacŭ gravŭ asupra intereseloră de viață ale patriei.

Autonomia, ce o reclamă prințulu Liechtenstein pentru diferitele țerĭ în afacerile, scolare a numit'o unulŭ din vorbitorii memoratei adunări (prof. Suess) „autonomia întunerecului". E clarŭ că pe Germanii austriacĭ îi nelinistesce caracterulu federalisticŭ alŭ reformei proiectate mai multŭ decâtŭ caracterulŭ ei confesionalŭ, căcĭ decă diferitele țerĭ șĭ-arŭ recâștiga autonomia deplină în cestiunĭ scolare interesele germanisațiunei și ale centralisațiunei arŭ fi în adevĕrŭ fórte amenințate.

Câtŭ pentru opposițiunea Germaniloră în contra proiectatei ingerințe a clerului catolicŭ în conducerea invĕțămîntului poporalŭ, ea este sprijinită și de-o parte a Cehiloră, de „Cehii tinerĭ," carĭ asemenea pledéză pentru scóla modernă, însĕ națională-autonómă, voindŭ se-o ferescă de „întunerecŭ," la care ar fi espusă decă ar ajunge „ca Roma sĕ pótă dispune asupra ei."

Agitațiunea „Cehiloră tinerĭ," în contra proiectului „clericalŭ," alŭ prințului Lichtenstein, supĕră multŭ pe Cehii din partida lui Rieger, carĭ dau adĭ tonulŭ în Boemia. Este o agitațiune scrîntită acésta — dice unulŭ din organele de frunte ale „Cehiloră bĕtrânĭ" — este o neghiobia a pretinde dela deputații cehĭ și dela celelalte partide, carĭ formeză maioritatea în parlamentulŭ din Viena, sĕ respingă proiectulŭ lui Lichtenstein fără alŭ esamina și fără a'lŭ supune mai înainte măcarŭ unei discusiunĭ și chibzuirĭ seriose.

„Esența proiectului Liechtenstein" scrie „Politik" „este o causă, care zace pe inimă întregei lumĭ catolice. După ovațiunile, ce s'au adusŭ Papei Leo XIII cu ocasiunea jubileului sĕu din tóte părțile lumei nu va mai fi nimenĭ așa de naivŭ ca sĕ desprețuiescă acestŭ „factorŭ de putere." Chiar și imperiulŭ puternicŭ germanŭ a găsitŭ cu cale de a se împăca cu catolicismulŭ. Politicii „practici" „prevĕdĕtorĭ" și „esperți" nu potŭ comite dér „actulŭ nepoliticŭ" de a respinge bruscŭ o cerere venită dintr'o parte ca acésta și a nu o supune măcarŭ unei esaminărĭ.

„Acésta cerere a unui factorŭ puternicŭ așa de însemnatŭ" — adauge fóia boemă — „s'a adusŭ la discusiune parlamentară printr'unulŭ din cei mai însemnațĭ representanțĭ ai partidei germane conservative, pe care poporulŭ boemŭ o numĕră între aliații sĕi cei mai credincioșĭ, cu a căreia sprijinire a dobênditŭ elŭ succesele modeste din timpulŭ mai nou și la a căreia ajutorŭ este avisatŭ și în viitorŭ, mai alesŭ când e vorba de a ne apropia de ținta ideală, care este restituirea celŭ puținŭ a acelei autonomii, ce este garantată țĕriloră prin constituțiune, autonomiă, ce o recunósce apriatŭ propunerea lui Liechtenstein.

Etă în puține cuvinte esplicarea atitudinei partidei lui Rieger în afacerea scóleloră. Foile germane centraliste au dér dreptate, când se temu, că Cehii vorŭ sprijini proiectulŭ lui Liechtenstein, pentru că elŭ dă școlele pe mâna maiorității lorŭ din dieta boemă și pentru că e vorba de a se susține solidaritatea maiorității din parlamentulŭ centralŭ, ér Polonii îlŭ vorŭ sprijini pentru că au lipsă de voturile clericaliloră în alte cestiunĭ, ce-i intereséză pe ei în deosebĭ.

Fracțiunea „Cehiloră, tinerĭ" a făcutŭ acum o propunere de sine stătătore cu privire la școle, care apĕră independența școlei de biserică conformŭ prescrieriloră esistente și primesce numai principiulŭ autonomiei țĕriloră în afacerĭ școlare. Acésta propunere are de scopŭ de a lua clubului deputațiloră cehĭ pretextulŭ, că numai de aceea voteză pentru proiectulŭ lui Liechtenstein, fiind-că elŭ este favorabilŭ autonomiei provinciale.

Clubulŭ „Cehiloră bĕtrânĭ" a și luatŭ posițiune fața cu acésta propunere, declarândŭ că o va susține, căcĭ apĕră autonomia țĕriloră, dér nu-i face prospecte de reușire. Scopulŭ „separatiștiloră" (cum îi numescŭ pe „Cehii tinerĭ") este, dice „Politik," numai de a agita massele, arătându-le că ei suntŭ cei mai înțelepțĭ și patriotici, căcĭ nu voiescŭ se dé scólele pe mânile clerului.

De vorŭ reuși seu nu planurile partidei clericale din Austria, faptŭ este și rĕmâne, că de unŭ timpŭ încóce se manifestă o puternică reacțiune în contra curentului, creatŭ și nutritŭ prin legile mai nouĕ liberale, aduse de centraliștii Germanĭ, pe timpulŭ când au fostŭ ei la putere, și că guvernulŭ susține acésta reacțiune pe față și pe ascunsŭ, credêndŭ că printrînsa va pute paralisa direcțiunea șovinistă-națională ce a luat'o, mai alesŭ între Germanii austriacĭ, desvoltarea din anii lutimĭ. Ca dovadă póte servi și discusiunea parlamentară din dilele aceste asupra proiectului de lege despre reuniunile academice la care vomŭ mai reveni.

Guvernulŭ Taaffe ar vrea sĕ crescă cetățenĭ cu frica lui Dumnedeu și carĭ sĕ fiă înainte de tóte „patrioțĭ austriacĭ." Și-a alesŭ o grea problemă tocmai într'unŭ timp, când cancelarulŭ germanŭ face apelŭ la „*furor teutonicus*" privindŭ c'unŭ ochiu la Germanii sĕi, cu altulŭ la Germanii din Austro-Ungaria aliată.

Francia și Italia.

„Pol. Corr." primesce următórea informațiune din Roma:

Scirile dintâiu despre vorbirea d-lui Flourens în Briancon au provocatŭ în Italia adâncă surprindere, mai alesŭ după respectuósa și amicala primire ce i se făcuse ministrului francesŭ pe teritoriulŭ italianŭ. Incă nu s'a doveditŭ esactitatea analisei telegrafiate a discursului și se așteptă ca seu textulŭ vorbirei sĕ justifice nefavorabila impresiune, seu ca d-nulŭ Flourens se-o slăbescă prin nouĕ declarațiunĭ în publicŭ, căcĭ altmintrelea ar trebui se se conchidă, că elŭ s'a servitŭ de acelŭ limbagiu ce i-se atribue, ca sĕ predispună pe Francesĭ pentru vre-unu atacŭ asupra Italiei, deorece elŭ trebue se scie, că tractatele acesteia cu aliații sĕi eschidu necondiționatŭ orĭ-ce cugetŭ ofensivŭ din partea Italiei.

Din dieta ungară.

In cursulu desbaterii asupra bugetului ministerului culteloră și instrucțiunei publice au mai vorbit:

Alex. *Benedek* găsesce că e de totŭ seracă și defectuósă literatura ungurescă pentru copii și tinerime. Pe la Crăciunŭ se vêndŭ cărțĭ străine traduse rĕu orĭ opuri originale, care ajungŭ în mânile copiiloră fără nicĭ o critică și deoparte tîmpescŭ mintea, de altă parte ucidŭ cu spiritulŭ lorŭ străinŭ simțulŭ naționalŭ. *Copilulŭ cetindŭ*, în lipsă de cărțĭ unguresci, *cărți într'o limbă străină, nu cunósce spiritulŭ și frumsețile limbei materne* (Avisŭ Maghiaroniloră și renegațiloru. Red.)

Der chiar o mare parte a membriloră academiei unguresci nu scie scrie unguresce. (Așa e!) Academia ar face mare serviciu, decă șĭ-ar cresce membrii încă fiindŭ copii. Academia francesă premiază seriile și diarele bune pentru copii. Guvernulŭ și mai alesŭ ministrulu instrucțiunei ar trebui se se intereseze de cărțĭ și lucrărĭ pentru copii.

Albert *Kiss* dice, că reducerea cheltueliloru pentru școlele poporale cu 25,000 fl. însemneză decadință, și o mai grea acusațiune nu póte fi pentru guvernŭ. Vorbitorulŭ se bucură, că ministrulŭ admoniază școlele medii, care nu corĕspundŭ chemărei lorŭ. Asta totdeuna am accentuat'o — dice Kiss — fiindŭ că am fostŭ condusŭ nu de motive confesionale, ci numai de motive naționale (d. e. școlele confesionale nemaghiare, fiindŭ că nu voescŭ sĕ se prefacă în fabricĭ de maghiarisare? — Red.) mai alesŭ în orașele și ținuturile cu poporațiune preponderantă nemaghiară.

Contra desființării școleloră rele n'are nimicŭ de obiectatŭ vorbitorulŭ, dér în loculŭ lorŭ sĕ înființeze ministrulŭ școle medii de statŭ. Planulŭ de învĕțămêntŭ de adĭ, că în unele școle medii se învață latinesce și grecesce, în altele se învață numai latinesce, în altele apoi nu se'nvață nicĭ una din aceste limbĭ, ne dă pricină de a fi îngrijați. Bugetulŭ nu-lŭ voteză fiindŭ că desvoltarea instrucțiunei poporale se împedecă crutându-se 25,000 fl., ér pentru scopurĭ de înarmare se cheltuescŭ milióne, și o astfel de politică nu o aprobă.

Br. Alex. *Jeszenszky* dice, că a subscrisŭ și elŭ propunerea lui Iranyi, dér nu aprobă motivarea ei și regretă că elŭ a amintitŭ aci afacerea unei confesiunĭ.

Daniel *Iranyi* observă, că antevorbitorulŭ l'a înțelesŭ rĕu, căcĭ decă a vorbitŭ în interesulŭ libertății consciinței, n'a avutŭ intențiunea a tracta afacerea unorŭ singuratice confesiunĭ.

(Va urma.)

Din comitatulŭ Brașovului.

In 14 Februarie n. c. s'a ținutŭ adunarea comitetului administrativŭ alŭ comitatului Brașovŭ sub presidiulŭ vicecomitelui Iuliu Roll. Din cele pertractate în acéstă adunare damŭ în estrasu urmatórele:

Mediculŭ comitatului raportă, că starea sanitară a locuitoriloru în decursulŭ lunei Februarie a mersŭ spre mai rĕu. In mai multe părțĭ ale comitatului domnescŭ bóle epidemice, mai vertosŭ însĕ scarlatina graséză în mai multe locurĭ. O femeiă sosită din România a adusŭ în comuna Tĕrlungenĭ epidemia vĕrsatului. Copiii de școlă din Zizinŭ suntŭ atâtŭ de murdarĭ, încâtu murdăria lorŭ se socotesce a fi periculósă din punctulŭ de vedere alŭ sănĕtății.

Inspectorulŭ de dare raportă, că pentruprimulŭ pătrarŭ alŭ anului curentŭ darea locuitoriloră din comitatŭ împreună cu restanțele de dare face 139,348 fl. 1 cr. Din acéstă sumă s'au plătitŭ 20,226 fl. 55 ½ cr., au remasŭ restanță 119,121 fl. 45 ½ cr.

Din raportul inspectorului r. de școle estragemu: Poporațiunea comitatului constă din 84,188 suflete; școlĭ se află în comitatŭ 76, dintre acestea 14 suntŭ de statŭ, 5 communale, 55 confesionale, 1 de sine stătătore și 1 susținută de o reuniune. Numĕrulŭ copiiloră obligațĭ la cercetarea școlei e 16,262; școla o cerceteză 14,501, nu o cerceteză 444 băețĭ, 1317 fete. Dintre copiii carĭ cerceteză școla: 4373 (?) suntŭ maghiarĭ, 4707 germanĭ, 5421 românĭ. Statulŭ a contribuitŭ la susținerea școleloră cu 46,129 fl.

Adunarea în fine respinge recursulŭ preotului evang. Carol Michael din Apața, prin care acesta cere, ca de o parte chiar cu forță armată se se constringă decanatulu evangelicŭ din Brașovŭ la respectarea legei, ér de altă parte se se depărteze din Apața preotulŭ Deak Sándor, care agitéză poporulŭ de acolo.

SCIRILE ḌILEI.

Din causa ernei celei grele se manifestă în mare parte a Ardealului *lipsă de nutreță*, mai alesŭ în comitatele Făgărașŭ, Ciucŭ și Solnocŭ-Dobeca, unde nutrețulŭ se scumpesce cumplitŭ.

* *

Recrutarea în *Alba-Iulia* începe la 17 Aprilie. Se vorŭ presenta la asentare: 51 obligațĭ la serviciulŭ militarŭ din classa I de etate, 46 din classa II, 36 din classa III. Președinte civilŭ alŭ comisiunei de recrutare este primarulŭ Novak.

* *

Editórea și directórea fóiei „Fovarosi hirnok“ din *Pesta*, anume d-na Iohana Pekarik n. Barbara Malik, în urma unei severe cercetărĭ, a fostŭ arestată de poliția. S'a doveditŭ că făcea înșelătorii, spune „Pester Lloyd“.

* *

In *Clușiu* închise vĕduva Daniel pe fata de 14 anĭ a lui Isak Weiss dela 9 óre diminéța până la 4 óre după amédŭ într'o odaiă ca zălogŭ, până ce soru-sa va aduce îndĕrĕtŭ o plapomă ce o dusese dela Daniel. Prisoniera plânse destulŭ și cerù sĕ'i dea baremĭ se bea o picătură de apă. „De ți-ar atêrna măcar limba afară și totŭ n'ai sĕ capețĭ,“ rĕspunse vĕduva fără sufletŭ. Poliția însĕ liberà fata și făcù arătare penală contra vĕduvei Daniel.

* *

Totŭ în *Clușiu* două servitóre ale lui Franz Szabo, a cărui soțiă zace bolnavă în patŭ, îșĭ cerură voiă sĕ mergă la petrecerea servitorimei dela redută. Bolnava le lăsà și tocmai când sĕ plęce veni acasă bărbatu-sĕu, care le certà pentru că suntŭ așa de fără sufletŭ încâtŭ sĕ lase o bolnavă singură acasă, dér cu tóte astea le lăsà sĕ se ducă. Inainte de culcare, mama bolnavei voi sĕ bea apă din paharulŭ ce în fiecare séră se aducea pentru ginere-seu. Colórea apei îi bătu la ochĭ, o vĕrsà din paharŭ și turnà în elŭ altă apă, dér abia gustà din ea și simțì gustŭ de fosforŭ. Apa fù dusă la unŭ medicŭ, care constatà în sedimentŭ fosforŭ. Bănuiala cădù negreșitŭ pe servitóre, care fură luate dela redută și arestate de poliția. Una din ele fù liberată, dér cea care adusese paharulŭ cu apă e ținută încă în arestŭ până ce se va termina instrucțiunea. Se bănuesce că a vrutŭ se'șĭ rĕsbune asupra stăpânu-sĕu, fiindŭ că le certase.

* *

In *Sadŭ*, comit. Sibiiului, s'au bolnăvitŭ de *scarlatină* mai mulțĭ copii. In *Porumbaculŭ de susŭ* bântue între copii *versatulŭ* (bubatulŭ) micŭ. Doi copii au muritŭ.

* *

In *Topîrcea*, comit. Sibiiului, a fostŭ împușcatŭ la 5 Februarie colectorulŭ de dare. Se dice că bănuiții de-a fi sĕvêrșitŭ acestŭ actŭ de rĕsbunare arŭ fi prinși.

* *

In *Pianulŭ de josŭ* unu incendiu a pricinuitŭ locuitorilorŭ Neculae Todoranŭ, Lazarŭ Savu și Simionu Armeanu o pagubă de 780 fl. In *Aiudŭ* a suferitŭ asesorulŭ dela oficiulŭ orfanalŭ Neculae Thot, în urma unui incendiu iscatŭ în locuința sa, o pagubă de 700 fl.

* *

Petrecerea Reuniunei femeilorŭ române din Brașovŭ, aranjată în sala Redutei Sâmbătă în 6 (18) Februarie, a avutŭ unu succesŭ moralŭ forte frumosŭ. Nu mare a fostŭ numĕrulŭ participanțilorŭ, dérŭ destulŭ de alesŭ. Dintre notabilitățile Brașovului însemnămŭ: pe d-lŭ Generalŭ *de Pokay*, care a onoratŭ acéstă serată cu presența Domniei Sale până târdiu; pe D-nulu colonelŭ de infanteriă *de Soos*, pe celŭ de cavaleriă *Saffin* și pe D-nulŭ locotenentŭ-colonelŭ alŭ batalionului de honvedĭ din locŭ, precum și alțĭ domnĭ oficerĭ din garnisónă. Buchetulŭ de dame micŭ, dér forte drăgălașŭ, representa cu efectŭ societatea nóstră română. Toaletele în genere erau forte alese, ba potŭ dice chiar lucsuóse cu tóte că s'a profesatŭ multŭ „toaletă simplă.“ Mândrulŭ costumŭ naționalŭ a fostŭ representatŭ numai prin două-trei, deși la petrecerĭ românescĭ ar fi de doritŭ sĕ prevaleze totdeuna. Se aștepta și era de doritŭ, ca publiculŭ sĕ fiă în numĕrŭ cu multŭ mai mare, dér precum credemŭ, causa puținei frecvențe a fostŭ în parte împrejurarea, că multe familii suntŭ în doliu, pe de altă parte și timpulŭ nefavorabilŭ. Petrecerea a fostŭ de altmintrelea forte animată și a duratŭ până cătră diuă.

— *a.*

Academia română.

Incunosciințare. De mai mulți anĭ *Academia română* îșĭ dă neîncetate silințe pentru a strînge câtŭ se póte mai multe documente de totŭ felulŭ, carĭ arŭ pute fi de folosu pentru studiarea istoriei națiunei. Numai prin studiulŭ documentelorŭ se póte lumina și înțelege trecutulŭ neamului nostru.

Colecțiunile strînse până acuma de *Academia* cuprindŭ preste ḍece mii documente de deosebite felurĭ: chrisóve, cărțĭ domnescĭ, cărțĭ de judecată și de hotărnicii, anaforale, zapise, foi de' destre, și altele.

Academia face apelŭ la toțĭ aceia, carĭ posedŭ documente și hârtii vechĭ și carĭ arŭ bine-voi a contribui la îmbogățirea colecțiunilorŭ sale. *Academia* ar vede cu cea mai viă mulțămire interesulŭ ce i s'arŭ arăta în acéstă privință și ar primi cu tótă recunoscința tóte documentele și alte manuscrise carĭ i s'ar dărui pentru colecțiunile sale.

Se vorŭ da — când se va esprima dorința — dela *Cancelaria Academiei* copii în scrisóre modernă și traducerĭ în limba română de pe originalele vechĭ scrise cu cirilice seu în limbĭ străine, carĭ se vorŭ dărui.

Tóte documentele și manuscrisele, carĭ se vorŭ trimite, se se adreseze la **Academia română în Bucurescĭ.**

Viile mulțămirĭ ale Academiei cătră dăruitorĭ se vorŭ esprima și prin *„Monitorulŭ Oficialŭ“.*

Președintele Academiei române.
(Subscrisŭ) **Kogălnicenu.**

Secretarulŭ generalŭ.
(Subscrisŭ) **D. Sturdza.**

Literatură.

„Foia bisericescă și scolastică,“ organŭ alŭ provinciei metropolitane gr. cat. de Alba-Iulia și Făgărașŭ. Apare de 2 orĭ pe lună în Blașŭ. Redactorŭ pentru partea bisericescă: *dr. Ioanŭ Rațŭ*, pentru partea scolastică: *Alexandru Uilăcanŭ*. Abonamentulŭ pe anŭ 6 fl. Nr. 10 dela 15 Februariu conține în partea bisericéscă: Observațiunĭ cu privire la raportulŭ, ce esistă între biserica gr. cat. și biserica romano-catolică (urmare), de dr. Augustinŭ Bunea. Din vieța pastorală, prelucrată de Titŭ Budu. Morbulŭ timpului modernŭ și vindecarea aceluia, de T. Bulcu. — Rațiociniu publicŭ cu privire la petrecerea dată în M.-Ludoșŭ la 17 Iulie. — Conferințele pastorale, de dr. Ioanŭ Popŭ. — Varietățĭ. In partea scolastică: Se ne cultivămŭ pe noi înși-ne, ca sĕ putemŭ cultiva și pe alții, de I. F. Negruțŭ. — O catechesă practică. — Platone (urmare), de Aronu Deacu. — Pestalozzi ca părinte: de P. Ungureanu. — Mâța (pisica) de casă (prelegere practică). — Minciuna, causele și tractarea ei în școla, de N. Trimbițoniu. — Despre bolnăvirile repentine, prelucrare de S. P. Radu. — Ceremoniile nupțialĭ la Romanii antici, de Octavianŭ Bonfiniu. — Varietățĭ.

Revista societ. „Tinerimea-Română“, apare odată pe lună în Bucurescĭ (Strada Modii 10). Abonamentulŭ pentru Austro-Ungaria 4 fl. pe anŭ. — Fascicula 1 de pe Ianuarie conține: Gustulŭ literarŭ la noi, de St. V. Nanu. — Originea amidonului, de N. Dumitrescu. — Devotamentulŭ ei, de Fr. Crețescu. — Pedagogia la noi, de St. P. — Etatea stelelorŭ de C. I. Manolescu. — Sóre Petru (povestire poporală), de Rădulescu Nigerŭ. — Corespondență.

Cetatea de baltă, în 1 (13) Februarie 1888.

(Tergŭ de vite. — Contribuțiile grele. — Dare pe cânĭ. — Miseria poporului).

La 10, 11 și 12 l. c. în Cetatea de baltă a fostŭ tergŭ de vite, și încă din cele mai slabe. Tergulŭ a fostŭ mare, vite multe, s'au vêndutŭ vițeĭ și vacĭ sterpe pentru tăiatŭ. Boi n'am vĕdutŭ vêndêndu-se, de aceștia au fostŭ forte puținĭ și și carĭ au fostŭ, au fostŭ numai așa dicêndŭ boulenĭ, semnŭ că poporulŭ e petrecutŭ de sĕrăcitŭ.

Acésta-i marea operă a stăpânilorŭ, carĭ, în folosulŭ patriotismului și a realisării ideilorŭ de statŭ, îsŭ invențioșĭ de minune când e vorba a încărca poporulŭ cu dărĭ. Nu-i de ajunsŭ că contribuțiunea pe porțiă și darea de consumŭ le sporescŭ pe di ce merge; repartițiunile: „pentru edificarea caselorŭ comitatului, pe séma scólei centrale, a scólei comunale, pe séma cancelăriei solgăbirăescĭ și în folosulŭ faimosului „kultur-egylet,“ — pentru léfa notarului și a personalului antistiei (primăriei) cu servitorii comunalĭ, etc. tóte acestea nu'sŭ de ajunsŭ, ci iscusiții noștri din comitatŭ — pentru îmbunĕtățire și prosperare — au adausŭ a pune dare și pe cânĭ. Faptŭ acesta „constituționalŭ“, dér miserabilŭ isvorŭ de venite. Puținŭ sporŭ în folosulŭ comitatului, căcĭ poporulŭ îndată ce s'a convinsŭ, că nu'i glumă, în amărăciunea inimei și lipsa forte mare de banĭ (De unde brușĭ — diceau — sĕ mai plătimŭ și pentru cânĭ câte 2 fl. v. a. și sgarda cu moneta, sé-i ținemŭ legațĭ în chilii făcute anume pentru locuitŭ, ba sĕ le aducemŭ și doftorĭ, vai de noi) șĭ-a trimesŭ cânii pe sub ghiață și în puține comune — în acestŭ comitatŭ — se află adĭ 7 10 cânĭ.

Ținerea armelorŭ e oprită, a cânilorŭ asemenea, efectulŭ e tristŭ, căcĭ, acum în iernă mai cu sémă, jupunesele (vulpile) desŭ ne visiteză galițele, lupii nu se mai temŭ de ómenĭ, și diua se vĕdŭ în apropiere; nu este nópte în care se nu se preumble în comună dintr'unŭ capĕtŭ până în celălaltŭ: pe când omulŭ cu ai sĕi cineză — între 6 și 7 óre sera — lupulŭ terăe óia până în fundulu grădinei, și acolo — nebănuitŭ de nimenĭ, în liniște, — se omenesce cum ilŭ trae ginima.

„Lume rea amŭ ajunsŭ, hotarulŭ s'a ingustatŭ, moșințele ni se vendŭ pentru darea impĕrătescă și pentru alte datorii, bucatele-'sŭ puține și nu de ajunsŭ, vite nu avemŭ unde și cu ce ține, care le avemŭ 'sŭ slabe, n'au nicĭ unŭ prețŭ, și pentru aceea târgurile-'sŭ slabe.“

Dér și în negoțulŭ cu alte mărfurĭ puținŭ se vinde; alérgă ómenii din depărtare la tergŭ cu parale pentru câte o părechiă de opincĭ. Nu-i vedĭ, ca mai de multŭ, ședêndŭ șiruițĭ în târgŭ pe la cârciume: într'unŭ minutŭ îi vedĭ reîntorcêndu-se, căcĭ puținele parale le-au datŭ pe opincĭ, și apoi și acelea au fostŭ facute pe grăunțe luate din gura copiilorŭ carĭ mai cătră primăvéră și la veră le comperŭ dela arendatorii de morĭ cu două și trei prețurĭ în așteptare pe lângă contractŭ. Sĕrăcia-i forte mare, proletariatulŭ — pe lângă tótă diligința economică — se înmulțesce, emigrațiunile nu mai au căpĕtŭ. Dér stăpânilorŭ dilei ce le pasă de acestea? se ținŭ de paragrafĭ, cele ce hotărescŭ, judecă și dicteză trebue sĕ se împlinéscă.

...—nu...lu.

FOILETONULU „GAZ. TRANS.“

(1)

STRĂBUNII NOȘTRI*)

Novelă istorică

Anulu 104 după Christ.

Cartea II. — Muntele Kogeonului.

CAP. V.

La o poștă și mai bine de Zarmizegethusa, la dealŭ, în creerii munțilorŭ, albia Streiului curge pe o rîpă négră ca o gură de iadŭ, care, la o frântură de dealŭ, se surpă de odată și se desparte în două ramurĭ, amêndouă încingêndŭ temelia unui vîrfŭ golașŭ, ce se duce în susŭ ca unŭ dinte. Apele Streiului, ajungêndŭ aci, se prăvălescŭ într'o pulbere umedă și strălucitóre, care colcăe până în fundŭ și se preface într'unŭ clăbucŭ închisŭ, a cărui vultorĭ găurescŭ pămêntulŭ până în inimă.

Nicĭ fiarele pădurii, nicĭ paserile cerului nu îndrăznescu sĕ se apropie de acestŭ locŭ, vecĭnicŭ muncitŭ. Vulturii străinĭ, rătăcițĭ pe aceste plaiurĭ, se ridică susŭ în naltulŭ vĕzduhului, și ochiulŭ lorŭ străbătĕtorŭ cautà sĕ pĕtrundă întunereculŭ rîpei.

Acesta este muntele Kogeonului.

In acestŭ locŭ, pe acestŭ vîrfŭ de munte, Dacii șĭ-au pusŭ locuința *Tatălui*, căcĭ, după tainele lui Zalmolese și Sabazius, elŭ stă între pămêntŭ și cerŭ, er *Mama* stă în vĕzduhu și în pămêntŭ și amêndoi legațĭ se pierdŭ în mărirea Sórelui, care este isvorulŭ luminei și căldurei, începutulŭ vieței.

Astfelŭ ascunsŭ și desfăcutŭ în două cultulŭ Sórelui avea nenumerațĭ slujitorĭ.

Cultulŭ *Tatălui, Jupiter Sabazius*, nu avea decâtŭ acestŭ unulŭ și singurŭ locŭ de rugăciune și unŭ unicŭ mare preotŭ, care însĕ era ajutatŭ și representatŭ de o falangă întrégă de preoțĭ mai micĭ. Dênsulŭ era capulŭ bisericei; poseda adâncile învĕțăturĭ greceștĭ pe care le primea din Ephes odată cu teologia frigiană: îșĭ păstra sexulŭ și, după credințe, se înrudea cu Zalmolese și Deceneu, predecesorulŭ sĕu la pontificatŭ, care fusese în urmă făcutŭ deu. Elŭ împărțea aprópe pe din două domnia asupra Dacilorŭ, atât prin tradiția, câtŭ și prin numĕrulŭ de cunoscințe ce avea, relativŭ cu multŭ mai întinse decâtŭ ale regelui.

Cultulŭ *Mamei*, representatŭ prin deița *Sula*, care, împreună cu *Tatălŭ*, alcătuiau simbolulŭ Sorelui seu Mama cea mare, avea o mulțime de slujitorĭ și diferite nume, după localitățĭ. Preoții carĭ o serveau formau o sectă aparte, de cetitorĭ pe stele, vrăjitorĭ, augurĭ, carĭ trebuiau neapĕratŭ sĕ fie castrațĭ, — cu capulŭ, barba, mustățile și sprincenele rase. — Romanii arŭ fi fostŭ forte mirațĭ, decă li s'ar fi spusŭ în acelŭ timpŭ, că ei, rassa nobilă și civilisată, aveau altare si adorau pe deița frigiană *Cibele*, care nu este alta decâtŭ *Sula* dacică, adică *Mama cea mare*.

Apoi, în alŭ doilea rangŭ, Dacii se inchinau zeului *Men* (luna) și unui *Marte* specialŭ, seu deu alŭ resbóielorŭ, pe care-lŭ credeau originarŭ și chiar născutŭ in Dacia: apoi unei ḍeițe blânde și fecunde pe care o numeau *Apa seu Apa*.

Cultulŭ acesteia, care era vechiu la orientalĭ, la Dacĭ era forte popularŭ. Ei aveau obiceiu, inainte de-a merge la resboiu, se se cobóre, chiar din locurĭ depărtate, la Dunăre, sĕ bea apă, sĕ se spele și sĕ jure, că nu se vorŭ intórce inapoi până n'orŭ omorî pe toțĭ dușmanii. Totŭ astfelŭ se explică că la mai tóte imbucăturile rîurilorŭ în Dunăre era câte unu opidŭ dacŭ. Loculŭ devenea de două orĭ importantŭ: ca punctŭ strategicŭ și ca fiindŭ apĕratŭ de ḍei.

In sfîrșitŭ, erau alte divinitățĭ locale, ca *Turmascada, Sarmando*, etc. și la Saldensi și Pifigi o divinitate locală importantă, pe care Romanii nĭ-au transmis'o sub numele de *Jupiter Cernenus*, protectorulŭ Cernei și alŭ Mehedințului de astădĭ.

In resărirea dimineței, Vezinas coborea rîpa cea adêncă, ca tocmai aprópe de fundulŭ ei s'o treacă, pe o punte îngustă ce sta în bătaia stropilorŭ Streiului. Acéstă trecere primejdiósă era vîrîtă îndestulŭ de adêncŭ, pentru ca pulberea lichidă sĕ atingă trupulŭ celui ce mergea pe Kogeon și astfelŭ sĕ-l purifice prin puterea și blândeța deiței apa.

In diua aceea, regele și întréga lui familiă aveau sĕ viă sĕ se róge pe munte.

După unŭ urcușŭ greu, de unu ciasŭ

*) Vedĭ „Gaz. Trans.“ Nr. 9—13 inclus. din anulu curentŭ.

D-şóra Agatha Bârsescu.

Diarele germane mai recente, vorbindŭ de celebra artistă română, scriu următórele:

D. Friedrich Halm, in composiţiunea sa dramatică: „*Dr. Sohn der Wildniss*“ (fiulŭ sĕlbătăciei), glorificândŭ puterea atrăgĕtóre a femeei, o invĕlue într'unŭ farmecŭ indescriptibilŭ. Fantasia gingaşă eterică a tabloului se incorporeză într'o *Partheniă* fermecătóre, care se reflecteză în nisce trăsăturĭ acute, marcante, virile, de unŭ înaltŭ simţŭ poeticŭ ce se manifestă în *fiulŭ sĕlbătĕciei* plinŭ de viaţă: *Ingomar*.

Orĭ de câte-orĭ amu vede representându-se acéstă mĕreţă piesă, în tot-d'auna ni se pare că amŭ vede-o pentru prima óră. Impresiunea e adêncă şi romanticismulŭ e în adevĕrŭ admirabilŭ în ceea-ce privesce alegoria poetică a puterei amorului.

Nu există pe lume unŭ accentŭ mai dulce ca acela manifestatŭ în sunetele elegice şi sublime, carĭ se nascŭ din harfa marelui poetŭ. Nimicŭ nu e nenaturalŭ în sĕlbateculŭ sunetŭ alŭ buciumului hordelorŭ barbare numite: *Tictosagen*, alŭ cărorŭ capŭ, fermecatŭ de inima unei femei, începe se fie stăpênitŭ de nisce simţiminte carĭ mişcă şi face se tresalte orĭ-ce inimă împietrită: Selbateculŭ cu blăjinulŭ se unescŭ şi formează o dulce armonia în tóte ţesăturile dramatice ale piesei marelui poetu Halm.

Decă figura *Parthenici*, femeia imaginară a poetului, e aşa de încântătóre şi perfectă în câtŭ pare că o vedĭ aievea ţinêndŭ în braţele ei graţióse crinĭ şi trandafiri sĕlbaticĭ, apoi interpretarea ei de către d-şóra *A. Bârsescu*, celebra artistă dela teatrulŭ Curţei imperiale din Viena, e şi mai fermecătóre, ast-felŭ că produce în auditorŭ unŭ simţimêntŭ plinŭ de ilusiunile cele mai frumóse, carĭ ilŭ avêntă în regiunea feerică a visurilorŭ poetului.

Trebue se fimŭ recunoscĕtorĭ d-loru directorĭ Dorn-Sturm pentru că ni-au procuratŭ ocasiunea sĕ putemŭ apreţia marele talentŭ alŭ celebrei artiste Agatha Bârsescu. Cu tótă idealitatea în înfăţişare, în accentu, şi în plastica academică a diferitelorŭ posiţiunĭ şi mişcărĭ, d-şóra Bârsescu face pe privitorŭ sĕ creadă, că totulŭ e realŭ ce se petrece înaintea ochilorŭ sĕi. Acesta e o adevĕrată artă de a pute înfaţişă idealulŭ ca şi când ar fi în realitate, fără însĕ de a înlătura ilusiunile şi impresiunile poetice. *Parthenia* e unŭ actŭ dramaticŭ care, pe lângă idealismulŭ ce te îmbată, nu e lipsitŭ nicĭ de simţimintele reale omonescĭ. *Parthenia* înfăţişeză unu caracterŭ tare şi consciu, care, pentru a pute fi representatŭ, nu reclamă dela o artistă numai o cultură înaltă estetică, ci şi cunoscinţe psychologice şi cugetărĭ poetice, în câtŭ se pue în mişcare până la lacrĕmĭ pe spectatorĭ fără ca prin durerile sdrobitóre şi prin resignaţiunile sale se stergă cele mai fine nuanţe ale trecerei dintr'o stare în alta. Acestŭ mare şi dificilŭ rolŭ a fostŭ represintatŭ de d-şóra Bârsescu cu o artă, cu o îndemânare şi cu unŭ talentŭ ne mai vĕdutŭ, încâtŭ teatrulŭ întregŭ, care era îndesuitŭ de lume, a rĕmasŭ uimitŭ. Joculŭ ochilorŭ ei, privirile înfocate şi pĕtrundĕtóre, carĭ fulgerau până în adênculŭ inimei, i-au procuratŭ totŭ atâţa închinătorĭ câtŭ şi admiratorĭ. După fiecare actŭ, de şi era de nenumĕrate orĭ chemată pe scenă, auditorulŭ nu se mai putea sătura de a admira pe geniala artistă.

La a doua representaţiune d-şóra Bârsescu a jucatŭ în piesa *Deborah*.

Şi cu acéstă ocasiune publiculŭ a pututŭ admira ne neîntrecuta artistă, care se jócă cu simţimintele lui, cum se jócă unŭ copilŭ cu mingea. Ea ne-a înălţatŭ în regiunĭ înalte, şi ne-a storsŭ lacrimĭ în acele scene mişcătóre, în carĭ nenorocita evreică plânge şi se rógă, şi mişcă inima în acele scene eroice ale rolului carĭ facŭ din piesă o alcătuire mĕreţă.

D-ra Bârsescu a debutatŭ cu o perfecţiune fără semĕnu, şi aplausele frenetice după fiăcare actŭ şi chiar în mijloculŭ scenelorŭ au doveditŭ entusiasmul publicului. Nicĭ nu e posibilă o declamaţiune mai fermecătóre de câtŭ cum ne-a arĕtatŭ d-şóra Bârsescu în blăstemulŭ din actulŭ alŭ treilea. Nu e cu putinţă unŭ jocŭ mai mişcătorŭ de câtŭ joculŭ din ultima scenă, în care *Deborah* inundă cu sărutărĭ copilulŭ amantului ei — acelŭ copilŭ nevinovatŭ — pe care l'a blăstĕmatŭ odată. Lacremile umpleau ochii spectatoriloru la acea scenă şi o dovadă viuă a admiraţiunei publicului era tăcerea mormêntală cu care se aştepta apariţiunea pe scenă a d-şórei Bârsescu cu o artă care nu se deosebesce întru nimica de adevĕru şi de naturalŭ.

Deborah nu era o imaginaţiă poetică; ea trăia, era vie, şi acésta mulţumită d-rei Bârsescu. („V. N.“)

Stupăritulŭ.

Voila. Ianuarie 1888.

Domnule Redactorŭ!

Pe când lipsele poporului nostru crescŭ pe di ce merge în raportŭ cu recerinţele timpului de faţă, pe atuncĭ venitele lui se împuţineză şi se pierdŭ.

Urmarea — lucru naturalŭ — este, că poporulŭ nostru — în lipsă de venite prin carĭ sĕ-şĭ împace trebuinţele lui dilnice — scăpăteză din di în di materialminte şi prin acesta şi intelectualminte, sciutŭ lucru fiindŭ, că sciinţa-i legată strînsŭ de avere; ér unde nu'i avere, nu se póte câştiga nicĭ sciinţă.

Decĭ decă într'adevĕru ne interesămŭ de sórtea poporului nostru şi'i vremŭ binele, atuncĭ de sigurŭ se recere ca sĕ'i căutămŭ şi înmulţimŭ isvórele de venitŭ, prin carĭ apoi poporulŭ nostru, înavuţindu-se, sĕ se pótă ridica şi pe o treptă culturală mai înaltă. Acésta însĕ se recere sĕ o facemŭ cu atâtŭ mai curêndŭ, cu câtŭ este sciutŭ, că orĭ şi ce întârdiere ne causeză numai rĕu şi aducŭ poporului nostru numai daună, desperândŭ de sórtea sa vitregă, în carea se află.

Multe potŭ sĕ fiă isvórele de venitŭ ale unui poporŭ consciu de chiămarea sa: dér de multe orĭ poporulŭ, decă nu e condusŭ de nimenĭ, scapă ocasiunea nu se scie folosi de lucrurile carĭ i-ar promite unŭ venitŭ órecare şi aşa se descuragieză şi cu paşĭ repedĭ se ruineză totalŭ în privinţa materială intelectuală.

Dér acésta este o dovédă destulŭ de tristă, că poporulŭ n'are conducĕtorĭ binevoitorĭ, ci e lăsatŭ pe mâna sorţii, e datŭ pradă tuturorŭ despoitorilorŭ fără sufletŭ, carĭ se înalţă pe ruina şi în contulŭ nesciinţei lui. E însĕ timpulŭ supremŭ sĕ luămŭ lucrulŭ în seriosŭ şi sĕ sărimŭ în ajutorulŭ poporului, îndreptându'i greşelele, căutându'i isvóre nouĕ de venitŭ şi arĕtându'i calea cea adevĕrată, carea duce la mântuire.

Nu se póte nega, între grele împrejurărĭ trăimŭ; dér acésta ne impune cu atâtŭ mai multŭ ca sĕ fimŭ trezĭ şi conscii de ceea ce trebue sĕ facemŭ şi între aceste împrejurărĭ maştere, carĭ ne ameninţă în avere şi existinţă. Celŭ ce cădêndŭ în apă nu va da din mânĭ, de sigurŭ că are sĕ se înnece, întocmai şi celui ce cunoscêndŭ rĕulu şi nu va lua mĕsurĭ spre vindecarea lui, de sigurŭ că n'are sĕ'i umble bine, ci din rĕu are sĕ trécă în mai rĕu şi de aci la peire.

Asta'i sórtea tuturorŭ nepăsătorilorŭ decă aşteptă ca alţii sĕ-i scótă la limanŭ din impasulŭ în carele au cădutŭ seu din vina lorŭ propria, orĭ din forţa împregiurărilorŭ vitrege.

Mulţĭ suntŭ însĕ, carĭ se baseză pe simţulŭ de conservare alŭ poporului nostru. E dreptŭ, că din timpurile cele mai întunecate şi până în diua de astădĭ multe furtunĭ au trecutŭ preste capulŭ lui. Au trecutu şi s'au dusŭ, dér elŭ a rĕmasŭ ca o stâncă de granitŭ în mijloculŭ valurilorŭ turbate. Aşa este, „apa trece petrile rĕmânŭ,“ dér acesta nu ne dispenseză, ca astădĭ se nu luămŭ mĕsurĭ de precauţiune, carĭ sĕ ne asigure esistenţa în faţa tuturorŭ ispitelorŭ la carĭ suntemŭ espuşĭ. Altele erau timpurile atuncĭ, şi altcum suntŭ împrejurările în carĭ trăimŭ astădĭ. Atuncĭ era puterea braţului, astădĭ e puterea sciinţei şi a averei, ér puterea braţului a devenitŭ sclava acestora.

Astădĭ nu se mai subjugă popóre cu braţulŭ, după cum se subjugau până acum: ele se subjugă economicesce, şi odată subjugate cu greu se mai potŭ reculege şi emancipa, orĭ că rĕmânŭ sclave pentru totdeuna. Aci nu mai póte ajuta nimicŭ, numai „fericitulŭ simţŭ de conservare“.

Din cele espuse se vede cum stămŭ şi nu ne rĕmâne alta, decâtŭ ca sĕ luămŭ grabnice mĕsurĭ pentru vindecarea rĕului, rădicândŭ bunăstarea poporului nostru. Bunătatea poporului însĕ se póte rădica numai prin isvóre sigure de venitŭ, de carĭ trebue sĕ ne căutămŭ pre orĭ-ce terenŭ: ér pre cele avute sĕ le îmbunĕtăţimŭ şi îmulţimŭ.

Am disŭ mai susŭ, că multe isvóre de venitŭ ne putemŭ crea şi ave, numai sĕ ne scimŭ folosi de ele.

Unu astfelŭ de isvorŭ sigurŭ de venitŭ este şi albinăritulŭ seu stupăritulŭ, — sĕ înţelege nu stupăritulŭ cultivatŭ până acum, ci stupăritulŭ raţionalŭ. Acesta promite frumóse venite acelora, carĭ sciu manipula după cele mai nouĕ metode cu elŭ. Altcum — decă manipulămŭ ca şi în trecutŭ — este numai o pierdere de timpŭ fără nicĭ unŭ venitŭ, seu cu unŭ venitŭ de totŭ neînsemnatŭ — de cumva se póte numi venitŭ.

Stupăritulŭ din vechime a atrasŭ atenţiunea ómeniloru, ca unulŭ — carele pre lângă puţină ostenélă — produce unŭ sigurŭ venitŭ. Nu numai singuraticii s'au ocupatŭ cu stupăritulŭ, dér chiar şi stăpânirea a luatŭ stupăritulŭ sub scutulŭ sĕu, încuragiându-lŭ prin feliurite uşurărĭ. (Va urma.

SCIRĬ TELEGRAFICE.

(Serv. part. alŭ „Gaz. Trans.“)

Pesta, 19 Februarie. Starea sănătăţii ministrului cultelorŭ şi instrucţiunei Trefort s'a agravatŭ în modŭ îngrijitorŭ.

San-Remo, 19 Februarie. Prinţulŭ de corónă a avutŭ o nópte rea. Tusea dureză. Starea sănătăţii în genere e puţinŭ satisfăcĕtóre. Adĭ se observă o ameliorare a tusei.

Bucurescĭ, 19 Februarie. Camera a fostŭ deschisă printr'unŭ mesagiu alŭ Regelui care dice: Avemŭ temeiu a crede, că opintirile făcute pretutindenea pentru susţinerea păcii vorŭ duce la ţintă.

Berlinŭ, 19 Februarie. Bismarck referă după amédĭ împĕratului asupra situaţiunei.

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 20 Februarie st. n. 1888.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.53	Vend.	8.56
Argintŭ românescŭ	„	8.45	„	8.48
Napoleon-d'orĭ	„	10.02	„	10.05
Lire turcescĭ	„	11.32	„	11.37
Imperialĭ	„	10.32	„	10.37
Galbinĭ	„	5.88	„	5.92
Scris. fonc. „Albina“ 6%	„	101.—	„	102.—
„ „ „ 5%	„	98.—	„	99.—
Ruble Rusescĭ	„	107.—	„	108.—
Discontulŭ		6½—8% pe anŭ		

Cursulŭ la bursa de Viena

din 18 Februarie st. n. 1888.

Renta de aurŭ 4%	96.65
Renta de hârtia 5%	83.25
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	147.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune)	94.20
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune)	123.75
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune	109.50
Bonurĭ rurale ungare	104.—
Bonurĭ cu clasa de sortare	103.50
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timişŭ	103.60
Bonurĭ cu cl. de sortare	103.60
Bonurĭ rurale Transilvane	
Bonurĭ croato-slavone	103.25
Renta de auru austriacu	109.20
Losurĭ din 1860	133.25
Acţiunile băncei austro-ungare	859.—
Acţiunile băncei de creditŭ ungur.	
Acţiunile băncei de creditŭaustr.	269.30
Galbinĭ împărătescĭ	5.98—
Napoleon-d'orĭ	10.03½
Mărcĭ 100 imp. germane	62.17½
Londra 10 Livres sterlinge	125.80

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

şi mai bine Vezinas ajunse pe vîrfulŭ Kogeonului. Pe tótă inălţimea lui, din depărtare în depărtare, trăiau pustnicĭ uitaţĭ de anĭ, în nisce morminte găurite în munte, în formă de chilii. Aceştia aveau sfânta sarcină de a ajuta pe Vezinas la împlinirea slujbei.

Susŭ, pe vîrfulŭ Kogeonului, era altarulŭ. Intr'o poiană ca de unŭ pogonŭ se urca ceva mai susŭ crésta muntelui, şi în vêrfulŭ crestei era înfiptă o bîrnă mare de lemnŭ, cioplită din celŭ celŭ mai mândru şi mai înaltŭ stejarŭ. Cioturile lui erau lăsate cu îngrijire ca se se pótă cineva sui pe elŭ, şi tocmai în vîrfu se despărţia o furcă cu trei dinţĭ, în mijloculŭ căreia se putea sta cu înlesnire. Aci se făceau rugăciunile cele marĭ la sóre, şi în acelŭ vîrfu postise toţĭ pontificii în dilele grele ale Dacilorŭ. Tótă bîrna, de susŭ până josŭ, era arsă cu diferite semne de ferŭ. Astfelŭ se distingea bine urma de calŭ seu potcóvă, simbolulŭ cavalerilorŭ călĕtorĭ: cornurile seu luna nouă, pentru ajutorarea plugarilorŭ: micĭ şerpĭ de casă, protectorii mormintelorŭ: vase emblematice dela cele 15 triburĭ, şi capete strîmbe şi sucite, carĭ representau pe Zamolcse, pe Sabazius şi pe Deceneus. Tóte aceste săpăturĭ se împleteceau în spirala unui imensŭ balaurŭ ce se lăsa dela vîrfu spre temeliă şi a cărui capŭ de lupŭ, lucratŭ totŭ de aurŭ, cu ochii de argintŭ, îşĭ căsca gura pe unŭ buşteanŭ de piatră ce sta lipitŭ de basa stejarului. Aicĭ, pe acéstă piatră, se întindea cartea sfântă a Dacilorŭ, unŭ papirusŭ frigianŭ, scrisă într'o limbă aprópe neînţelésă.

De erau cumpătaţĭ şi despreţuitorĭ de mórte, Dacii datorau acésta în mare parte religiunii lorŭ. Credêndŭ în nemurirea sufletului cu unŭ fanatismŭ negalatŭ de alte popóre, ei considerau vieţa ca o întârdiere trecĕtóre pe lumea asta, facêndu-şĭ o ţintă deapururĭ dorită din vieţa viitóre: de aceea şi mergeau la mórte cu atâta nepăsare. Cumpătarea şi abţinerea dela carne în timpurĭ anumite era poruncită cu asprime. Respectulu datoritŭ şefului familiei se impunea prin moravurĭ şi se menţinea prin religia. Iubirea părinţilorŭ pentru copii şi grija ce trebuia sĕ le pórte, semnŭ de rĕdicare morală, era tradiţională, şi când împeratulŭ Traianŭ hotărî se se scrie pe pietră luptele sale uriaşe cu aceştĭ sĕlbaticĭ, nu uită sĕ pună pe lângă fiecare mamă decă câte unŭ copilŭ de mână.

Dér decă acéstă religiune, care ridica sufletulŭ Dacului până la extase, facea din fiecare omŭ unŭ erou, ea punea în sufletulŭ celui biruitŭ o prea mare suprnerd la starea de acum, acésta fiindŭ considerată, după cum s'a spusŭ, ca deşertă şi trecĕtóre. Ceea ce făcea eroismulŭ lorŭ într'o stare, aducea peirea în cealaltă.

VI.

Când ajunse pe înălţimea muntelui, deadrepta şi dea stânga trunchiului de pietră, pustnicii aprinseseră, pe cele douĕ capace de bronzŭ cu zimţĭ, ce se ridicau pe douĕ scăunele, înalte în piciore, răşină de bradŭ şi rădĕcinĭ uscate de ierburĭ, precum *mantia*,[1] *dracilă*,[2] *mozulă*[3]. Vezinas suflă binişorŭ deasupra cărbunilorŭ spre a curăţa fumulŭ, prinse mai multe rotocóle în gură şi apoi, întorcêndu-se cu faţa spre cerŭ, le dete drumulŭ în vĕzduhŭ, spre sóre. După aceea îngenunchiă înaintea pietrei, pe care sta învălătucită *cartea* pergamentală; întinse mânile înainte, deasupra ei; îşĭ răzemă capulŭ pe lungulŭ braţelorŭ, şi se rugă în tăcere, ca Zalmolcse sĕ-i dea putere a deschide cartea taineloru... Căcĭ esista credinţa adêncă, că altulŭ, afară de unsulŭ şi urmaşulŭ lui Deceneus, nu putea deschide pergamentulŭ, şi că chiar acesta nu l'ar fi pututŭ deschide decă n'ar fi vrutŭ Zalmocse. După câtva timpŭ, ridică capulŭ, suflă deasupra pergamentului, şi'lŭ desfăcu.

Era strălucită şi lungă puntea pe care se duceau gândurile prontifului, căcĭ după fiăcare poruncă ce cetea, ochii lui rĕmâneau marĭ, extaticĭ, înfipţĭ în palele de lumină ale aerului, şi omulŭ, ghemuitŭ cum sta, se micşora, ér capulŭ lui se rotunjea, par'că totŭ mai multŭ creşcea, devenia universŭ, primindŭ prin ochĭ clarulŭ dela *Tatălŭ* şi gândurile dela Zalmolcse şi Deceneu, şi, greu, cădea încărcatŭ de puterea luminei de petră.

Dér deodată se audi sgomotŭ prin poiană... (Va urma.)

[1] Smeură, [2] Dracilă, [3] Cimbru.

FARMACIA

I. PSERHOFER

VIENA, Singerstrasse Nr. 15

188.12-11

la „goldenen Reichsapfel“.

Pilule pentru curăţirea sângelui, mai înainte numite *„Pilule universale“*, merită cu totŭ dreptulŭ numirea din urmă, de óre-ce în faptă nu esistă aprópe nicĭ o bólă, la care nu ar fi probatŭ în mii de casurĭ efectulu loru miraculosu. În casurile cele mai cerbicóse, la carĭ multe alte medicamente s'au întrebuinţatŭ înzadaru, s'a dobênditŭ cu aceste pilule de nenumĕrate orĭ şi după unu scurtŭ timpŭ deplină însănĕtoşare. **1 cutióră cu 15 pilule 21 cr., 1 sulŭ cu 6 cutióre 1 fl. 5 cr.**, la trimiterĭ nefrancate cu ramburs **1 fl. 10 cr.**

Trimiţendu-se preţulu înainte costă cu espedarea francată 1 sulŭ cu pilule 1 fl. 25 cr., 2 sulurĭ 2 fl. 30 cr., 3 sulurĭ 3 fl. 35 cr., 4 sulurĭ 4 fl. 40 cr., 5 sulurĭ 5 fl. 20 cr., 10 sulurĭ 9 fl. 20 cr. — Mai puţinŭ de unu sulŭ nu se póte trimite.

Au încursŭ o mulţime de scrisorĭ, prin carĭ consumătorii acestoru pilule mulţămescŭ pentru redobêndirea sănĕtăţii loru după cele mai diferite şi grele bóle. Orĭ-cine a făcutŭ odată încercare, recomandă acestŭ medicamentu mai departe.

Reproducemŭ aci câteva dintre multele scrisorĭ de mulţămită.

Lemberg, 15. Maiu 1883.

Prea onorate Domnule! Pilulele D-v. producŭ adevĕrată minune, ele nu suntŭ ca alte aşa de multe medicamente recomandate, ci ele ajută întru adevĕrŭ aprópe la tóte bólele. Din pilulele, ce am fost comandatŭ la Pascĭ, am împărţitŭ cele mai multe la amicĭ şi cunoscuţi şi au folositu la toţĭ, chiar şi persóne de o etate mai mare şi cu diferite bóle şi defecte au dobênditŭ prin ele, deşi nu perfectă sănătate, dar totuşĭ o îmbunătăţire însemnată, şi voescŭ a urma cu întrebuinţarea lorŭ. Te rogu dér a-mi mai trimite încă 5 sulurĭ. Din parte-mĭ şi dela toţĭ, carĭ amu avutŭ deja norocirea prin pilule D-v. a ne redobêndi sănătatea, primiţĭ cea mai cordială mulţamită. **Martin Deutinger.**

[illegible], 16 Februariu 1882.

Onorate Domnule! Nu Ve potu esprima în destulŭ cordiala mea mulţamită pentru pilulele D-v. de óre-ce pre lângă ajutorulu lui D-deu, consórta mea care deja anĭ îndelungaţĭ a suferitŭ de miserere, s'a vindecatŭ prin pilulele D-v., şi cu tóte că şi acum trebue din când în când se întrebuinţeze din ele totuşi sănătatea ei s'a îmbunătăţitŭ întru atâtŭ, în câtŭ póte se-şi vedă de tóte ocupaţiunile ei cu vioiciune juvenală. Acesta a mea mulţamită Ve rogu a o întrebuinţa spre binele tuturoru celoru carĭ suferŭ, şi Ve rogu totodată, ca se-mĭ trimiteţĭ din nou 2 sulurĭ pilule şi 2 bucăţĭ săpunu chinezescu. — Cu deosebită stimă, supusŭ.
Alois Novak, prim-gradinaru.

Stimate Domnule! Presupunendŭ, că tóte medicamentele D-tale vorŭ fi aşa de bune, ca *renumitulŭ balsamŭ contra degerăturilorŭ*, care în familia mea a făcutŭ unŭ sferşitu grabnicu la mai multe umflăturĭ de degerătură, m'am decisŭ pe lângă totă neîncrederea mea în aşa numitele mijlóce universale de lecuire, a lua refugiulŭ la pilulile curăţitóre de sânge ale D-tale, ca prin ajutorulŭ acestoru micĭ globuleţe se bombardezŭ la emorrhoidele, de carĭ suferŭ de anĭ îndelungaţĭ. Nu esitezu de locŭ a vĕ mărturisi acumŭ, că suferinţa mea învechită după o întrebuinţare de 4 septemânĭ a încetatu cu totulŭ, şi că recomandŭ aceste pilule în cerculu cunoscinţelorŭ mele cu celu mai mare zelŭ. Nu am nimicŭ în contră şi décă vei face întrebuinţare în publicŭ de aceste ale mele şire, înse fără de subsemnarea mea.

Viena, 20 Februariu 1881.
Cu înaltă stimă **C. v. T.**

Balsamu contra degerăturei de *I. Pserhofer*, de mulţĭ anĭ recunoscutŭ ca celu mai siguru remediu contra suferinţeloru de degerătură de totu felulu, precum şi spre vindecarea raneloru învechite etc. 1 borcănelŭ 40 cr., cu trimiterea francată 65 cr.

Balsamu contra guşiloru, remediu de încredere spre lecuirea umflăturilorŭ la gâtu. 1 flaconŭ 40 cr., cu trimiterea francată 65 cr.

Essenţă de viaţă, *(Picături de Praga)* contra stomaculuĭ stricatŭ, a mistuirei rele şi greutăţilorŭ de totu felulu, unu remediu de casă escelentu. 1 flaconu 20 cr.

Suculu-Spitzwegerich, medicamentu de casă în genere cunoscutu şi escelentŭ contra catarului, răguşelei şi a tusei etc. 1 sticluţă 50 cr., 2 sticluţe cu trimiterea francată 1 fl. 50 cr.

Alifia americană contra rheumatismului, celu mai bunŭ medicamentŭ la tóte suferinţele rheumatice, junghiurĭ, Ischias (bólă de tremurŭ), junghiu la urechĭ etc. 1 fl. 20 cr.

Lichioru din burueni de Alpi dela W. O. Bernhard. 1 butelia 2 fl. 60 cr., ½ butelia 1 fl. 40 cr.

Esenţă pentru ochi de Romershausen. 1 butelia 2 fl. 50 cr., ½ butelia 1 fl. 50 cr.

Prafŭ contra asudării picióreloru. 1 cutia 50 cr. cu trimiterea francată 75 cr.

Pomadă de Tanochinin de *I. Pserhofer*, de unŭ şirŭ de anĭ recunoscută de medicĭ ca cea mai bună dintre tóte remediile pentru crescerea pĕrului. Un borcanu elegantu adjustatu 2 fl.

Plastru universalu de prof. Steudelu, la rane din lovitură şi împunsŭ, la totŭ felulu de bube rele şi la umflăturĭ învechite, ce se spargŭ periodicŭ la picióre, la degetŭ, la rănile şi aprinderile de ţiţe şi la multe alte suferinţe de acestŭ soiu, s'a probatŭ de multe orĭ. 1 borcanŭ 50 cr., cu trimiterea francată 75 cr.

Sare universală de curăţenia de *A. W. Bulrich*. Unŭ remediu de casă escelentŭ contra tuturoru urmărilorŭ digestiunei stricate precum: durere de cap, ameţélă, cârcei la stomach, acrélă în gâtŭ, suferinţe haemoroidale, constipaţiune etc. 1 pachetŭ 1 fl.

Franzbrantwein 1 buteliă 60 cr.

Afară de preparatele aci numite se mai află tóte specialităţile farmaceutice indigene şi streine, anunţate prin tóte diarele austriace, şi la casŭ, când unele din aceste specii nu s'aru afla în depositu, se vorŭ procura la cerere cu promptitudine şi câtŭ se póte de eftinŭ.

☛ **Trimiterile prin poştă** se efectuéză iute, décă se trimite preţulŭ înainte, seu cu rambursa. ☚

Trimiţendu-se preţulŭ înainte, (mai bine prin mandatŭ postalŭ) este porto postalŭ cu multŭ mai eftinŭ, decâtŭ la trimiterĭ cu rambursa.

TIPOGRAFIA A. MUREŞIANU

IN BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22,

înfiinţată cu începerea anului acestuia, provĕdută cu cele mai nouĕ mijlóce technice şi asortată cu cele mai moderne tipurĭ,

primesce şi efectuéză totŭ felulŭ de lucrărĭ tipografice, precum: **Opurĭ şi broşure, statute, foi periodice, imprimate artistice** în aurŭ, argintŭ şi colorĭ, **tabele, etichete** de totŭ feliulŭ şi esecutate elegantŭ, şi în colorĭ ş. a.

Pentru comercianţĭ: **adrese pe scrisorĭ, facture, liste cu preţurĭ curente, avisurĭ, recomandaţiunĭ, cerculare** ş. a.

Programe elegante, bilete de visită, bilete de logodnă şi de nuntă, după dorinţă şi în colorĭ.

Dispunêndŭ de maşinĭ perfecţionate şi de isvóre eftine pentru procurarea hârtiei, stabilimentulŭ nostru tipograficŭ este în posiţiune a esecuta orĭ-ce comandă în modulŭ celŭ mai esactŭ şi esteticŭ precum şi cu preţurile cele mai moderate.

Comandele eventuale se primescŭ în biuroulŭ tipografiei Braşovŭ, piaţa mare Nr. 22 etagiulŭ I către stradă. **Comandele din afară** rugămŭ a le adresa la

TIPOGRAFIA A. MUREŞIANU, Braşovŭ.

Care este cea mai bună hârtia pentru ţigărĭ?

Acéstă întrebare fórte importantă pentru fiă-care fumătorŭ de ţigărĭ s'a stabilitŭ deja în modulŭ celŭ mai ne dubiosŭ.

Nu este reclamă góla, ci unŭ faptŭ constatatŭ prin autorităţĭ scientifice de primulŭ rangŭ pe basa *analisei comparative* a diferitelorŭ hârtii de ţigărĭ mai bune, ce se află în comerţŭ, că hârtia de ţigărĭ

„LES DERNIERES CARTOUCHES“

şi

☛ „DOROBANŢULŬ“ ☚

din fabrica **BRAUNSTEIN FRÈRES** la Parisŭ.

65 Boulevard Exelmans.

este cu deosebire cea mai uşóra şi cea mai escelentă.

După ce s'a stabilitŭ acésta între altele prin **Dr. Pohl**, profesorŭ la facultatea technică în Viena, **Dr. Liebermann**, profesorŭ şi conducĕtorŭ alŭ stabilimentului chemicŭ de statŭ în Budapesta, şi o **analisă comparativă**, făcută în Iuliu 1887 după puncte de vedere noue higienice de către **Dr. Soyka**, profesorŭ de Hygienă la Universitatea nemţéscă din Praga, a produsŭ chiar resultatulŭ strălucitŭ, că hârtiele de ţigărĭ **„Les dernieres Cartouches“** şi **„Dorobanţulu“** suntŭ cu **23–74% mai uşore**, şi că împărtăşeşte fumului de tutunŭ cu **23–77% mai puţine** părţĭ streine, ca celelalte hârtii analisate. Veritabilă este numai aceeaşĭ hârtiă, a cărei Etiquetă semĕnă cu desemnulu aci imprimatŭ şi care pórtă firma **Braunstein Freres**.

Fabrica a deschisŭ unu depositu pentru vêndare en gros a **hârtiei de ţigărĭ şi a tuburilorŭ pentru ţigărĭ**

BRAUNSTEIN FRÈRES,

193.50—9

WIEN, II. Bez., Negerlegasse Nr. 8.

şi se află aceste articole la tóte firmele mai marĭ, carĭ au de vêndare asemenea mărfurĭ.

Avertisment!

VERITABILULŬ, ca celŭ mai escelentu productu dintre tóte.

INDIGO-OELLACK-WICHSE

(Vacsŭ de lacŭ din oleiu-indigo)

din cunoscuta c. r. priv. fabrică a lui

Johann Parger în Viena

I., Schulerstrasse Nr. 7.

este provĕdutu pe cutiórele de lemnŭ de soiulŭ Nr. 3 pană la Nr. 6, şi pe cutiórele de metalŭ, cu eticheta originală mai susu imprimată, care este înregistrată la c. r. cameră de comerţŭ şi de industrie sub folio 314, Nr. 1562 ca marcă de protecţiune.

In timpulŭ mai nou provine vacsu cu falsificarea acestei etichete, şi adecă în loculŭ cuvêntului **von**, care pe etichetele veritabile se află d'asupra firmei, stă la falsificate cuvêntulŭ **nach**, şi lipsesce la aceste falsificări adresa mea adevĕrată:

I., Schulerstrasse Nr. 7.

Aceste falsificate conţinŭ unŭ productŭ rĕu, cu totulu fără preţu, şi falsificatorii au de scopu de a înşela onor. publicŭ. Pentru aceea se avertiséză **fiecine** de a nu cumpĕra aceste imitaţiunĭ fără valóre şi este rugatŭ de a se uita la aceea că fiecare cutie de

Indigo-Oellack-Wichse

veritabilŭ, trebue se fie provĕdută cu **eticheta originală** de mai susu, pe care se află adresa mea întrégă. Orĭ-ce etichetă, care diferéză de acésta, conţine unŭ falsificatŭ.

Onoratulŭ publicŭ îşi póte imagina, că unŭ productu, a cărui fabricantŭ nu cuteză a adauge firma sa proprie, trebue se fie fórte rĕu. 94—4

Avisŭ d-lorŭ abonaţĭ!

Rugămŭ pe d-niĭ abonaţĭ ca la reînoirea prenumeraţiunei se binevoiască a scrie pe cuponulŭ mandatului postalŭ şi numeriĭ de pe făşia sub care au primitŭ diarulŭ nostru până acuma.

Domnii, ce se abonéză din nou, se binevoiască a scrie adresa lămuritŭ şi se arate şi posta ultimă.

Totodată facemŭ cunoscutŭ tuturorŭ D-lorŭ abonaţĭ, că mai avemŭ din anii trecuţĭ numerĭ pentru complectarea colecţiunilorŭ „Gazetei,“ precum şi câteva întregĭ colecţiunĭ, pentru carĭ se potŭ adresa la subsemnata Administraţiune în casŭ de trebuinţă.

Administraţiunea „Gaz. Trans.“